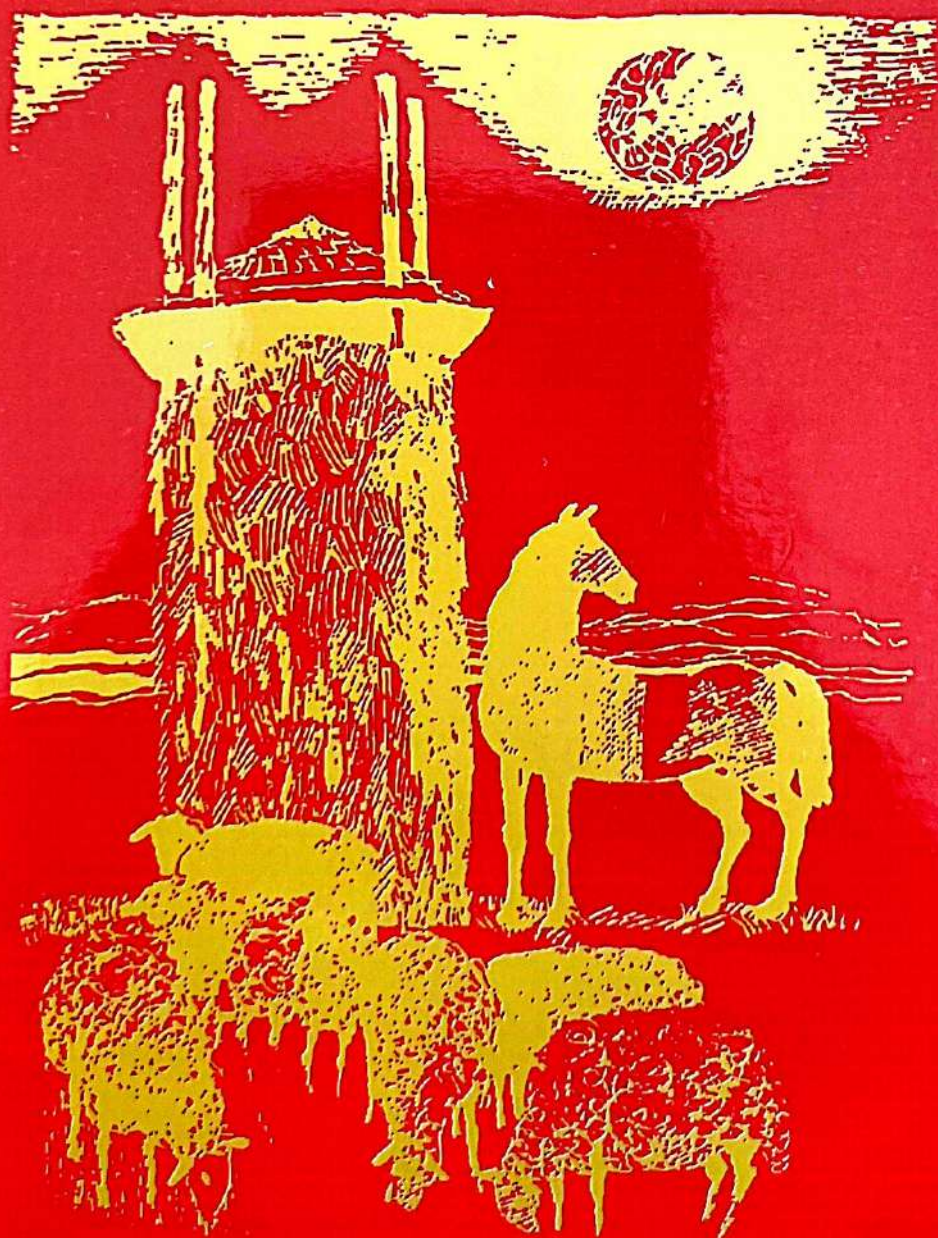

між КАРПАТАМИ і ТАТРАМИ

випуск 22

МІЖ КАРПАТАМИ І ТАТРАМИ

*Поезія Зореслава
у словацькому перекладі
Валерії Юричкової*

*ДО 105-РІЧЧЯ
від дня народження митця*

Випуск 22

Ужгород
Поліграфцентр "Ліра"
2014

ББК 84 (4 СЛА)
УДК 821.162. 4-1
М58

*Серія “Між Карпатами і Татрами” (Випуск 22)
презентує поезію Зореслава
у словацькому перекладі Валерії Юричкової*

Засновник ~ Тетяна Ліхтей

*В оформленні використано графіку
відомого закарпатського митця Антона Ковача.
На обкладинці –
робота “Під повним місяцем” (2014)*

ISBN 978-617-596-159-9

© Тетяна Ліхтей, передмова,
упорядкування, 2014
© Валерія Юричкова,
переклад словацькою, 2014
© Антон Ковач, 2014
© Поліграфцентр “Ліра”, 2014

“З цілунком Раю на устах”

Яскравий український поет Зореслав (1909 – 2003) є прикладом шляхетного і неуярмленого митця. Його збірки “Зі серцем у руках” (1933), “Сонце й блакить” (1936), які узріли світ в Ужгороді, здобули високу оцінку з боку відомих літераторів Володимира Бірчака, Олександра Олеса, Євгена Маланюка, Франтішка Тихого, Антоніна Гартла та інших.

Як священик і палкий патріот, Зореслав був активним учасником героїчних і трагічних подій періоду Карпатської України. У березні 1939 року митця було ув’язнено, а згодом видворено зі Срібної Землі. Спочатку Зореслав живе у Словаччині, далі емігрує до Австрії, Рима, а 1951 року – до США. Тут у 1963 році вийшла його книжка вибраних поезій “З ранніх весен”...

Степан Сабол (саме так звали Зореслава в миру) відвідав рідне Закарпаття аж у 1991 році. Він був невимовно щасливим, адже збулася його найзаповітніша мрія – Україна стала незалежною.

Нині про творчість Зореслава сказано немало. Його щиру, одухотворену лірику вивчають у школах, досліджують у вишах. Ґрунтовні студії доробку митця присвятили Любиця

Бабота, Михайло Роман, Марія Козак, Надія Ференц, Наталія Ребрик та багато інших учених з Пряшівщини і Закарпаття. «У творчості Зореслава, – пише М.Козак, – гармонійно поєдналися дві грані поетичного таланту. Одна – лірична, задивлена у зоряне безмежжя й душу людини. А інша – сувора, мужня, з палкою вірою в щасливу зірку України, в силу і велич народного поступу. Поезія автора звучить у найрізноманітніших регістрах: від ліричних медитацій до пристрасно-публіцистичного пафосу, заклику. Наскрізним поетичним образом лірики Зореслава є Україна...»

Своєрідним оберегом став Зореслав і для молодой словацької дослідниці Валерії Юричкової. Ще під час роботи над дипломним проектом про лірику Зореслава обдарована студентка взялася за переклад його віршів словацькою.

Можна констатувати, що перекладачці Валерії Юричковій вдалося досягнути велич і трагедію цієї непересічної особистості, проникнути у світ його поезики, розкодувати Зореславів мистецький феномен. “Надруковані зразки представляють основні тенденції розвитку творчості поета і дають можливість створити цілісну уяву про доробок небуденної людини (...), – пише в рецензії на видання 2009 року пряшівська дослідниця Любиця Бабота. – Перекладачці вдалося збагнути суть творчості Зореслава і відтворити її специфіку. Вона розуміє душу поета, його переживання, світогляд, дотримує образи, символіку творів, версифіка-

ційну систему і структуру. Вона створила чітке уявлення про його розуміння не лише тогочасних проблем світу, але й духовних вимірів...".

Справжнім досягненням В. Юричкової є переклад словацькою таких складних з точки зору емоційної напруги, строфічної побудови та евфонічного наповнення віршів, як "Повстань, пророче!" (Povstaň, prorok!), "Цвіт яблуні" (Kvet jablone), "Цить" (Тма), "Літургія ранку" (Liturgia rána) та багатьох інших.

Простежмо, наскільки вправно відтворено першу закличну строфу у програмній поезії майстра, відчуймо, якою актуальною вона є досі:

Ні не Москва, ні Ленінград,
Ні не Совет, а Україна,
Гей ставте гори барикад,
Іде дванадцята година!

*Nie Moskva, ani Leningrad.
Nie Soviet, ale Ukrajina.
Stavajte hory barikád,
blíži sa dvanásta hodina!*

Або ж вчаруймося елегійною тональністю вірша "У день, коли умру..." в мистецькій інтерпретації словацькою:

У день, коли умру, ти не заплачеш...
Погасне тиха зірка в долині,
Я відійду і більше не побачиш
Ти смутку у мені.

*V ten deň, keď zomriem, slza nevypadne
a hviezda v diaľke ticho dotleje,
odídem a nenájdeš viac vo mne
sklamané nádeje.*

Не можна не погодитися з Л. Баботою, що в роботі над перекладами В. Юричкова використала найновіші тенденції в царині поетичного перекладу, що переклад “вона актуалізує, щоб став близьким і сучасникам, але всупереч тому влучно зберігає емоційну виразність мови Зореслава та її властивості”. За переклади творчості Зореслава, за популяризацію його доробку на теренах Словаччини В. Юричкову нагороджено спеціальною відзнакою та премією Ректора Пряшівського університету.

Нині, коли народ України переживає тяжкі випробування, поезія Зореслава, цей своєрідний моральний і духовний кодекс української нації, надихає, окрилює, дає сили для життя і боротьби.

Тетяна Ліхтей